

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

A6-0009/2008

25.1.2008

POROČILO

o zaščiti finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo
2005–2006
(2006/2268(INI))

Odbor za proračunski nadzor

Poročevalec: Francesco Musotto

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
MNENJE ODBORA ZA REGIONALNI RAZVOJ.....	14
MNENJE ODBORA ZA KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	17
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	20

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o zaščiti finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2005–2006 (2006/2268(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svojih resolucij o prejšnjih letnih poročilih Komisije in Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF),
- ob upoštevanju poročila Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 12. julija 2006 z naslovom Zaščita finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2005 (KOM(2006)0378), vključno s prilogami (SEC(2006)0911 in SEC(2006)0912),
- ob upoštevanju poročila Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 6. julija 2007 z naslovom Zaščita finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2006 (KOM(2007)0390), vključno s prilogami (SEC(2007)0930 in SEC(2007)0938),
- ob upoštevanju poročila o delu Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF) za leto 2005¹,
- ob upoštevanju poročila o delu Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF) za leto 2006²,
- ob upoštevanju poročila o delu nadzornega odbora Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF) za obdobje od decembra 2005 do maja 2007³,
- ob upoštevanju letnega poročila Evropskega računskega sodišča o izvrševanju proračuna za proračunsko leto 2005⁴,
- ob upoštevanju letnega poročila Evropskega računskega sodišča o izvrševanju proračuna za proračunsko leto 2006⁵,
- ob upoštevanju členov 276(3) in 280(5) Pogodbe ES,
- ob upoštevanju Uredbe (ES, Euratom) Sveta št. 1995/2006 z dne 13. decembra 2006 o spremembi Uredbe (ES, Euratom) št. 1605/2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti⁶,

---

¹ http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/aar2005/index_en.htm.

² http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm.

³ http://ec.europa.eu/anti_fraud/reports/sup-com_en.html.

⁴ UL C 263, 31.10.2006, str. 1.

⁵ <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/483522.PDF>.

⁶ UL C 390, 30.12.2006, str. 1.

- ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi¹,
- ob upoštevanju člena 45 poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor in mnenj Odbora za regionalni razvoj ter Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja(A6-0009/2008),

A. ob upoštevanju vsebine člena 280(1) in (2) Pogodbe ES,

B. ker člen 53b(2) Finančne uredbe določa:

"2. Brez poseganja v dopolnilne določbe, vključene v ustrezne predpise posameznih sektorjev, in da bi pri deljenem upravljanju zagotovile, da se sredstva uporabijo v skladu z veljavnimi pravili in načeli, države članice sprejmejo vse zakonodajne, ureditvene in upravne ali druge ukrepe, potrebne za zaščito finančnih interesov Skupnosti. V ta namen:

- a) se prepričajo, da so ukrepi, financirani iz proračuna, dejansko izvedeni, in zagotovijo, da so izvedeni pravilno;
- b) preprečijo in odpravljajo nepravilnosti in goljufije;
- c) izterjajo nepravilno plačana ali nepravilno uporabljena sredstva ali sredstva, izgubljena zaradi nepravilnosti ali napak;
- d) z ustreznimi uredbami za posamezne sektorje in v skladu s členom 30(3), zagotovijo primerne naknadne objave upravičencev sredstev, ki izhajajo iz proračuna.

V ta namen države članice izvajajo redne preglede in uvedejo uspešen in učinkovit sistem notranje kontrole, (...)",

Znesek sporočenih nepravilnosti

1. pozdravlja dejstvo, da so poročila o zaščiti finančnih interesov Skupnosti, še zlasti poročilo za proračunsko leto 2006, postala bolj analitična; ugotavlja pa, da se statistika opira na precej različne nacionalne strukture z različnimi upravnimi, pravnimi in nadzornimi sistemi ter sistemi inšpekcij;
2. zahteva, da se letna poročila o zaščiti finančnih interesov Skupnosti in tudi poročila, ki jih Parlament pripravlja na osnovi omenjenih poročil, vključijo v dnevni red Sveta, ki nato Parlamentu in Komisiji sporoči svoje pripombe;
3. ugotavlja, da so v letu 2006 sporočene nepravilnosti na področju lastnih sredstev, kmetijskih izdatkov in strukturnih ukrepov držav članic znašale skupno 1.143 milijonov EUR (v primerjavi z 1.024 milijonov EUR v proračunskem letu 2005; 982,3 milijona EUR v proračunskem letu 2004; 922 milijonov EUR v proračunskem letu 2003 ter 1.150

---

¹ UL L 292, 15.11.1996, str. 2.

milijonov EUR v proračunskem letu 2002); zneski, ki so jih države članice prijavile Komisiji, so razčlenjeni na:

- lastna sredstva: 353 milijonov EUR (328,4 milijonov EUR v letu 2005, 212,4 milijonov EUR v letu 2004, 269,9 milijonov EUR v letu 2003 in 367 milijonov EUR in letu 2002),
- garancije Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS): 87 milijonov EUR (102 milijonov EUR v letu 2005, 82,1 milijonov EUR v letu 2004, 169,7 milijonov EUR v letu 2003 in 198,1 milijonov EUR in letu 2002),
- strukturne ukrepe: 703 milijonov EUR (601 milijonov EUR v letu 2005, 694,5 milijonov EUR v letu 2004, 482,2 milijonov EUR v letu 2003 in 614,1 milijona EUR v letu 2002);

ugotavlja tudi, da je bilo v letu 2006 sporočenih nepravilnosti na področju predpristopnih skladov v skupnem znesku 12,32 milijona EUR (17,6 milijona EUR v proračunskem letu 2005),

4. poudarja, da lahko številni dejavniki vplivajo na letna nihanja v finančnem vplivu nepravilnosti;
5. poudarja, da večje število Komisiji sporočenih nepravilnosti še ne pomeni višje ravni goljufij; lahko je tudi dokaz učinkovitosti obstoječe nadzorne ureditve ter tesnega sodelovanja med državami članicami in Komisijo; pozdravlja, da je Komisija v svojem letnem poročilu 2006 poudarila pomen takega sodelovanja;

Splošna analiza

6. ugotavlja, da se je pri lastnih sredstvih znesek, ki je predmet nepravilnosti, povečal za 7 % z 328 milijonov EUR v letu 2005 na 353 milijonov EUR v letu 2006; med proizvodi, ki so jih nepravilnosti najbolj prizadele, so bili televizorji (69 milijonov EUR v letu 2005; 62,3 milijona v letu 2006) in cigarete (30,9 milijona v letu 2005; 27,6 milijonov EUR v letu 2006); število primerov se je močno povečalo v Italiji (+ 122 %) in na Nizozemskem (+ 81 %); v letu 2006 je bilo že izterjanih 113,4 milijona EUR (32 %);
7. ugotavlja, da se je pri kmetijskih izdatkih znesek, ki je predmet nepravilnosti, znižal s 105 milijonov EUR v letu 2005 na 87 milijonov EUR v letu 2006; v Španiji, Franciji in Italiji je bilo 57,2 % nepravilnosti, kar je 64,9 milijona EUR, najbolj prizadeti sektorji pa so bili razvoj podeželja, govedina in teletina ter sadje in zelenjava;
8. pozdravlja sprejetje uredbe Sveta (ES) št. 1290/2005 z dne 21. junija 2005 o financiranju skupne kmetijske politike¹, katere cilj je državam članicam zagotoviti poenostavljen in učinkovitejši pravni okvir za izterjavo nepravilnih plačil; poziva Komisijo, naj oceni izvajanje nove zakonodaje in Parlamentu predloži poročilo;

---

¹ UL L 209, 11.8.2005, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1437/2007 (UL L 322, 7.12.2007, str. 1).

9. pozdravlja, da integriran administrativni in kontrolni sistem (IACS), s katerim se izvaja 68 % operacij, dobro deluje, in da je omogočil ugotovitev velikega deleža nepravilnosti;
10. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ostaja raven izterjave neupravičeno plačanih zneskov nizka in se med državami članicami razlikuje; ker se možnosti izterjave sčasoma zmanjšujejo, poziva Komisijo, naj okrepi svoja prizadevanja za izboljšanje stopnje izterjave neupravičeno plačanih zneskov;
11. meni, da mora Komisija izvajati popravne ukrepe, če ostaja raven izterjave v določeni državi članici sistematično nizka;
12. v celoti podpira Komisijo pri dosledni uporabi zakonodaje na področju začasne ureditve plačil ter vztraja, da mora za financiranje skupne kmetijske politike veljati enak postopek, kot za že začete ukrepe¹, da se prenos sredstev ne izvede, če Komisija nima brezpogojnih zagotovil glede zanesljivosti upravljavskih in kontrolnih sistemov države članice, ki je upravičena do teh sredstev;
13. poziva Komisijo, da oceni učinkovitost in transparentnost sistemov spremljanja, ki se nanašajo na plačila kmetov, v okviru svojega letnega poročila o zaščiti finančnih interesov Skupnosti;
14. pozdravlja delo projektne skupine za izterjavo, ki je lahko poravnala veliko število nepravilnosti prejšnjih let (1971 do 2006: 3.061 milijonov EUR); države članice so zato izterjale 898 milijonov EUR in so lahko 1.200 milijonov EUR poravnale s postopkom potrjevanja obračunov; poudarja pa, da morajo biti države članice bolj pazljive, da se izognejo nepravilnostim in izterjajo denar;
15. ugotavlja, da je Komisija sprejela drugo poročilo o pomanjkljivostih pri izvajanju sistema 'črne liste' (Uredba Sveta (ES) št. 1469/95²) ter poziva k širši razpravi v institucijah o poti naprej, z znatnim povečanjem kazni za države članice, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti glede vračila neupravičeno izplačanih zneskov, kot najbolj očitnim pristopom.
16. ugotavlja, da se je pri strukturnih ukrepih znesek, ki je predmet nepravilnosti, povečal za 17 %, s 601 milijona EUR v letu 2005 na 703 milijone EUR v letu 2006 (strukturni skladi 517 milijonov EUR, kohezijski skladi 186 milijonov EUR); nepravilnosti so se nanašale predvsem na Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad (ESS); Nemčija, Španija, Italija, Portugalska in Združeno kraljestvo so odgovorne za približno 85 % zneska (438,1 milijona EUR), ki je bil v letu 2006 predmet nepravilnosti med strukturnimi skladi; upravičenci so pogosto zaračunavali neupravičene izdatke, kar je bilo ugotovljeno pri pregledu dokumentov;

---

¹ Komisarka Hübnerjeva je v pisnem odgovoru odboru za proračunski nadzor zapisala „leta 2006 je Španija začasno ustavila plačila iz ESRR v pričakovanju ugotovitev revizij popravnih ukrepov. Drugi primeri so ureditve plačil iz ESRR za vse programe v Angliji, programe za cilj 3, nekatere regionalne programe v Franciji, programe v Kalabriji in regijah na Siciliji v Italiji ter leta 2006 za program EQUAL v Španiji in Italiji,“.

² Uredba Sveta (ES) št. 1469/95 z dne 22. junija 1995 o ukrepih, ki jih je treba sprejeti v zvezi z nekaterimi upravičenci projektov, financiranih iz Jamstvenega sklada EKUJS, UL L 145, 29.6.1995, str.1).

17. obžaluje, da je imelo od 95 projektov, ki so financirani iz strukturnih skladov in revidirani v trenutnem obdobju financiranja, 60 projektov materialne napake v napovedanih izdatkih projekta, kar je povzročilo povečanje nepravilnosti v predhodnem letu; meni, da je treba revidirati večje število projektov, da bi pridobljeni sklepi omogočili oblikovanje jasnih priporočil za izboljšanje finančnega upravljanja;
18. ugotavlja, da je treba za leto 2006 izterjati še 266,5 od 703 milijonov EUR, medtem ko je treba za prejšnja leta zbrati še 762 milijonov EUR; zahteva, da Komisija dvakrat letno obvesti pristojne odbore Parlamenta o doseženem napredku in posebnih ukrepih, sprejetih za pospešitev izterjave neporavnanih zneskov;
19. ugotavlja, da se je finančni vpliv pri predpristopnih skladih znižal s 26,5 milijona EUR v letu 2005 na 12,3 milijona EUR v letu 2006; najpogostejše napake so bile zaračunavanje neupravičenih izdatkov ter nespoštovanje pogodbenih in regulativnih pogojev; od uvedbe skladov je bilo izterjanih 11 milijonov EUR, vendar ostaja za izterjavo še 14 milijonov EUR;
20. je še naprej prepričan, da se morajo države članice in institucije EU, vključno z Računskim sodiščem, politično zediniti o „sprejemljivi stopnji napak“, če se želi kdaj koli doseči pozitivna izjava o zanesljivosti;

Pomanjkljivosti

21. zahteva, da Komisija v naslednje letno poročilo za leto 2008 o zaščiti finančnih interesov Skupnosti vključi analizo struktur držav članic, ki sodelujejo v boju proti nepravilnostim; ta analiza bi morala med drugim odgovoriti na naslednja vprašanja, da bi imel Parlament jasnejšo sliko o izvajanju zakonodajnega okvira v zvezi z bojem proti goljufijam:
  - kateri nacionalni organi držav članic so vključeni v tem proračunskem letu?
  - kako organizirajo sodelovanje?
  - katera pooblastila za inšpekcijo imajo nacionalni organi?
  - ali ti nacionalni organi delujejo na podlagi letnega programa dela?
  - ali morajo sestaviti poročilo o ciljih, ki jih je treba doseči med spremljanjem?
  - ali so nacionalni organi dolžni pripraviti poročilo o uporabi sredstev Evropske unije?
  - na kakšen način sodelujejo z Evropskim uradom za boj proti goljufijam in na kakšen način obveščajo Komisijo o svojih ugotovitvah?
  - do katerih podatkovnih baz imajo neposreden dostop?
  - do katerih podatkovnih baz lahko dostopa Komisija?
  - kakšni so predvideni stroški nadzora?
  - kateri so mehanizmi sporočanja nepravilnosti?
  - kakšno je stanje v zvezi z izvajanjem uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 2185/96?

22. zahteva, da Komisija glede sektorja lastnih sredstev navede, katere nadaljnje ukrepe bo sprejela pri preprečevanju goljufivega uvoza televizorjev, cigaret, in ponarejanja na splošno; s tem v zvezi z zadovoljstvom ugotavlja, da je lahko Evropski urad za boj proti goljufijam odprl podružnico na Kitajskem; spodbuja Komisijo, naj okrepi boj proti ponarejanju; poziva Komisijo, da v okviru letnega poročila, ki bo objavljeno julija 2008, poroča o zaščiti finančnih interesov Skupnosti za leto 2007, o pobudah in sprejetih ukrepih na podlagi resolucije Parlamenta z dne 11. oktobra 2007 o posledicah sporazuma med Skupnostjo, nekaterimi državami članicami in podjetjem Philip Morris o stopnjevanju boja proti goljufijam in tihotapljenju cigaret;
23. meni, da je popolnoma nesprejemljivo, da Nemčija in Španija Komisiji že več let ne posredujeta informacij o nepravilnostih pri kmetijskih izdatkih v elektronski obliki; ugotavlja tudi, da sta državi odgovorni za 38 % (33,2 milijona EUR) nepravilnosti in da Nemčija ne sporoča več podatkov o vključenih osebah in družba, čeprav je to dolžna storiti; zato poziva Komisijo, naj zoper ti dve državi uvede postopek za ugotavljanje kršitev in do začetka postopka zadrži 10 % plačil za kmetijstvo; zahteva, da predsednik Odbora za proračunski nadzor naslovi pismo na zadevnega stalnega predstavnika in zahteva pojasnilo;
24. meni, da je obdobje 39 mesecev (od takrat, ko je bila storjena nepravilnost, do takrat, ko se o njej sporoči Komisiji), nesprejemljivo, ker tak odlog izterjavo še bolj oteži; sprašuje Komisijo, katere ukrepe je sprejela, da bi države članice pozvala k redu; ugotavlja, da ravnanje držav članic kaže premalo pazljivosti;
25. sprašuje, katere ukrepe je sprejela Komisija za zmanjšanje števila nepravilnosti v sektorjih za razvoj podeželja, govedine in teletine ter sadja in zelenjave;
26. zahteva, naj Komisija zavzame odločno stališče, če Grčija ne bo spoštovala akcijskega načrta za uvedbo integriranega upravnega in nadzornega sistema¹; želi biti obveščen o skupnem znesku subvencij/pomoči, ki so bile iz proračuna Skupnosti do zdaj plačane Grčiji za vzpostavitev sistema IACS in ali je mogoča izterjava tega zneska, če sistem do septembra 2008 ne bo v celoti deloval;
27. glede strukturnih ukrepov ugotavlja, da je bilo 84 % nepravilnosti zabeleženo v Italiji (228,2 milijona EUR leta 2006), Španiji (85,7 milijona EUR leta 2006), Združenem kraljestvu (59,8 milijona EUR leta 2006), Portugalski (37,2 milijona EUR leta 2006) in Nemčiji 27,2 milijonov EUR leta 2006); hkrati ugotavlja, da Nemčija in Španija ne uporabljata elektronskega modula informacijskega sistema za boj proti goljufijam ter da Nemčija ne pošilja podatkov o vključenih osebah in družbah; zahteva, da predsednik Odbora za proračunski nadzor naslovi pismo na zadevnega stalnega predstavnika in zahteva pojasnilo;
28. meni, da se je s tem v zvezi v programskem obdobju 2000–2006 pokazalo, da k ugotovljenim nepravilnostim prispevajo preveč zapletena pravila in neučinkoviti nadzorni

---

¹ Letno poročilo Evropskega računskega sodišča za proračunsko leto 2006: '5.11. Že peto leto zapored vsebujejo izjave generalnega direktorja pridržek glede nezadostnega izvajanja IAKS v Grčiji. Sodišče je za leto 2006 potrdilo, da se ključne kontrole še vedno niso izvajale, in sicer: obravnavanje zahtevkov, postopki inšpekcijskih pregledov, celovitost zbirke podatkov za živali in identifikacijski sistem zemljiških parcel (LPIS).“

in kontrolni sistemi; ugotavlja, da so upravičenci pogosto pozno prejeli plačila; zato pozdravlja izboljšave, ki jih prinaša Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu¹; želi, da so na splošno regionalni in lokalni organi bolj vključeni v programiranje in izvajanju skladov;

29. opozarja, da je Parlament v svoji resoluciji z dne 15. junija 2006 o zašiti finančnih interesov Skupnosti in boju proti goljufijam – letno poročilo 2004² menil, da: "(...) je treba v obdobju poročanja za leto 2005 posebno pozornost nameniti nepravilnostim pri strukturnopolitičnih ukrepih"; vsekakor pa opazuje, da so se razmere poslabšale;
30. meni, da bi morala Komisija posvetiti posebno pozornost kriminalnim mrežam, specializiranim v zlorabi evropskih sredstev;
31. zahteva, da Komisija predloži Odboru za proračunski nadzor Parlamenta podrobno analizo sistema ali sistemov, ki se uporabljajo pri organiziranem kriminalu za ogrožitev finančnih interesov Skupnosti, ne glede na to, ali je vpletena mafija ali ne;
32. je zelo zaskrbljen zaradi ugotovitve predsednika Evropskega računskega sodišča, saj so bili po njegovem mnenju "Nadzorni in kontrolni sistemi v državah članicah (...) na splošno neuspešni ali zmerno uspešni, Komisija pa izvaja le zmerno uspešen nadzor nad njihovim delovanjem."³
33. zato zahteva, da države članice zagotovijo kakovost svojih nadzornih in kontrolnih sistemov ter sprejmejo, na primerni politični ravni, nacionalno izjavo o upravljanju, ki zadeva vsa sredstva Skupnosti v skupnem upravljanju; zahteva, da Komisija aktivno brani to idejo in v letnem poročilu o zaščiti finančnih interesov Skupnosti poroča o doseženem napredku;
34. poziva Komisijo, da sprejme ustrezne ukrepe, po možnosti vključno s postopki za ugotavljanje kršitev, proti tistim državam članicam, ki ne pomagajo službam Komisije pri pregledih na kraju samem, kot je opredeljeno v Uredbi Sveta (ES, Euratom) št. 2185/96;
35. s tem v zvezi poziva Komisijo, da oceni vključitev zavezujočih in previdnostnih elementov v prihodnji zakonodaji Evropske unije v zvezi z deljenim upravljanjem tako, da bo mogoče odpraviti nepravilnosti ob koncu postopka izterjave, na primer tako, da država članica jamči Skupnosti, da bodo lahko upravičenci rabili evropska sredstva;
36. opozarja, da v okviru strukturnih ukrepov ostaja več kot 1.000 milijonov EUR, ki jih je treba še izterjati za leto 2006 in prejšnja leta;
37. poudarja neposredno odgovornost držav članic pri pridobivanju sredstev, katerih plačila izkazujejo nepravilnosti; ponovno izraža svojo spodbudo Komisiji, naj prekine vmesna izplačila državam članicam v primeru resnih nepravilnosti; priznava potrebo po

---

¹ UL L 210, 31.7.2006, str. 25. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1989/2006 (UL L 411, 30.12.2006, str. 6).

² Sprejeta besedila, P6_TA(2006)0277, odstavek 11.

³ Govor, ki ga je imel predsednik pred Odborom za proračunski nadzor 12. novembra 2007.

primernem odzivu na pomanjkljivosti v nadzornih sistemih upravljanja v državah članicah ter opozarja, da goljufije in nepravilnosti škodijo delovanju Evropske unije, zlasti strukturnim projektom;

38. pozdravlja dejstvo, da je treba v okviru pobude za preglednost v Evropi podatke o upravičencih do sredstev iz strukturnega sklada objaviti, in poziva k vpeljavi obveznosti za države članice, da objavijo podatke o projektih in upravičencih do sredstev iz vseh skladov Skupnosti v skupnem upravljanju;
39. zahteva, da države članice vsako leto sporočijo Komisiji finančne izgube, ki so jih povzročili dokončno zgubljeni zneski, da bo Komisija ta znesek vpisala v letno poročilo;
40. prav tako zahteva, da pristojni organi v državah članicah enkrat letno obvestijo Komisijo, vključno z Evropskim uradom za boj proti goljufijam, o sodbah, ki so jih izrekla sodišča glede goljufive uporabe strukturnih skladov;
41. zahteva, da Komisija zavzame stališče o tej negativni oceni njenega dela s strani Evropskega računskega sodišča in istočasno pojasni, na kakšen način je v državah članicah skušala izboljšati razmere glede zaščite finančnih interesov Skupnosti;
42. hkrati zahteva, da Komisija pogosteje poroča državam članicam, pri čemer navede podatke, na kakšen način je uporabila informacije iz poročil in spremljala nepravilnosti iz poročil;
43. ugotavlja, da so glede uporabe predpristopnih skladov Bolgarija (2006: 1,7 milijonov EUR), Poljska (2006: 2,4 milijonov EUR), Romunija (2006: 5,5 milijonov EUR) in Slovaška (2006: 1,9 milijonov EUR) povzročile 94 % nepravilnosti; s tem v zvezi ugotavlja, da Komisija poudarja potrebo po skupnem tolmačenju in skladni uporabi smernic ter delovnih dokumentov; zato zahteva, da Komisija navede ukrepe, ki jih je za to že sprejela;
44. poziva Komisijo, naj državam članicam omogoči, da bodo že na začetku še jasneje identificirale nepravilnosti, ki bi lahko povzročile goljufive preusmeritve, ker imajo države članice še vedno težave pri ugotavljanju, kaj točno so nepravilnosti ali goljufije in o čem je treba poročati Komisiji/OLAF, čeprav izpolnjujejo svoje zahteve glede četrletnega poročanja;
45. zahteva, da Komisija pomaga državam članicam pri uporabi informacijskega sistema za boj proti goljufijam OLAF-a (AFIS)/Ciginfo; meni, da bi lahko ta enotna upravna domača stran izboljšala izmenjavo podatkov (zlasti o nepravilnostih) med OLAF in državami članicami, potem ko bodo nacionalni in evropski sistemi postali združljivi;
46. pozdravlja dejstvo, da se je odbor za proračunski nadzor že dvakrat sestal s partnerji iz nacionalnih parlamentov; meni, da so lahko letna srečanja odborov za proračunski nadzor nacionalnih parlamentov in odbora za proračunski nadzor Evropskega parlamenta najbolj koristna za izboljšanje sistemov za nadzor in spremljanje v državah članicah ter pridobitev nacionalne izjave o upravljanju;
47. si želi, da bi Evropsko računsko sodišče ter nacionalni in regionalni revizijski organi čim

tesneje sodelovali, da bi se njihova poročila vedno pogosteje uporabljala pri spremljanju porabe sredstev EU v državah članicah;

Poročilo o delu OLAF-a

48. ugotavlja, da bil OLAF prestrukturiran leta 2006 ob upoštevanju posebnega poročila Računskega sodišča 1/2005; meni, da bi moral Parlament oceniti delovanje OLAF-a med postopkom revizije uredbe OLAF;
49. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo podatkovna baza iz člena 95 revidirane finančne uredbe brezhibno delovala od 1. januarja 2009 dalje;
50. ugotavlja, da je leta 2005 OLAF prejel 802 nova obvestila, leta 2006 pa 826; pozdravlja dejstvo, da je sistem ocenjevanja omogočil zmanjšanje preiskav na 254 primerov in da so statistike pokazale, da so večini zaključenih preiskav sledili upravni, disciplinski, finančni, pravni ali zakonodajni ukrepi; ugotavlja, da je finančni vpliv vseh tekočih in zaključenih primerov na koncu leta 2005 znašal 6.600 milijonov EUR, na koncu leta 2006 pa 7.400 milijonov EUR; najbolj prizadeti sektorji so bili strukturni skladi (2006: 1.606,7 milijonov EUR), cigarete (2006: 1.320,1 milijonov EUR), carina (2006: 989,8 milijonov EUR) in DDV (2006: 727,8 milijonov EUR);
51. poziva Komisijo, da pripravi ustrezno pravno podlago za objavo imen podjetij in posameznikov, ki so ogoljufali Skupnost;
52. pozdravlja način, na katerega je OLAF obvestil Parlament o spremljanju končanih preiskav; vendar pa opozarja, da so zadevna javna tožilstva zavrnila obravnavo 20 primerov (od 134 primerov, za katere je bilo zahtevano sodno spremljanje) zaradi zastaranja ali pomanjkanja dokazov;
53. vendar obžaluje, da OLAF ni obnovil dialoga o pisnih informacijah, ki jih pristojni parlamentarni odbori redno prejemajo, kot je bilo zahtevano v resoluciji glede zgornjega letnega poročila za leto 2004;
54. ugotavlja, da je bila tako kot v preteklih letih večina primerov zabeležena v Belgiji, Nemčiji in Italiji;
55. opozarja, da je bila 11. oktobra 2007 sprejeta resolucija o stopnjevanju boja proti goljufijam in tihotapljenju cigaret ter napredku, ki je bil dosežen pri izvajanju priporočil parlamentarnega preiskovalnega odbora za tranzitni sistem Skupnosti¹;
56. ugotavlja, da je bil leta 2006 za izterjave v okviru preiskav OLAF-a vpisan znesek, višji od 450 milijonov EUR; ta znesek se nanaša na zaključene primere v letu 2006 (približno 114 milijonov EUR) in na trenutne spremljevalne ukrepe (približno 336 milijonov EUR, ki prihajajo predvsem iz kmetijskega sektorja – 134,6 milijonov EUR – in iz strukturnih skladov – 146,3 milijonov EUR);

---

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0432.

57. pozdravlja sodelovanje med OLAF-om, Europolom, Eurojustom in nekaterimi mednarodnimi organizacijami, saj je namen tega sodelovanja med drugim tudi boj proti organiziranemu kriminalu; istočasno poudarja, da bi moralo biti takšno sodelovanje pregledno in bi moralo ohraniti neodvisnost OLAF-a;
58. razume, da želi Komisija zaradi ekonomskih razlogov omejiti število jezikovnih različic; kljub temu vztraja, da morajo biti priloga 2 k letnim poročilom o zaščiti finančnih interesov Skupnosti kot tudi poročila o delu na voljo vsaj v angleškem, francoskem in nemškem jeziku;

Revizija uredbe OLAF

59. opozarja Komisijo, da se je Parlament izrekel „zlasti za združitev vseh preiskovalnih pooblastil OLAF-a v eni sami uredbi“¹; hkrati poudarja, da se zdi, da tudi delovna skupina Sveta za boj proti goljufijam zagovarja racionalizacijo obstoječe pravne podlage²; zato poziva OLAF, da v okviru letnega poročila o svoji dejavnosti za leto 2007 nemudoma predloži analizo o interoperabilnosti različnih pravnih podlag, s katerimi bo OLAF pridobil preiskovalna pooblastila, da bi morebiti vključili ugotovitve analize v prihodnjo revizijo uredbe OLAF; s tem v zvezi poudarja dejstvo, da lizbonska pogodba³ prav tako spreminja člen 280 Pogodbe EU, ki se nanaša na boj proti goljufiji;
60. ugotavlja, da je Evropsko sodišče za človekove pravice 27. novembra 2007 v peticiji 20477/05 Tillack proti Belgiji odločilo, da je belgijska država kršila člen 10 (svoboda izražanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah, ko je preiskala prostore novinarja; vendar ugotavlja, da predhodne upravne preiskave, ki jih je opravil OLAF in Komisija, niso bile predmet te odločitve; s tem v zvezi meni, da je na splošno treba sprejeti vsak ustrezen ukrep za zaščito pravic oseb, proti katerim poteka preiskava;

Boj proti goljufijam, povezanimi z davkom na dodano vrednost

61. je zelo zaskrbljen zaradi finančnih izgub, ki jih povzročajo transakcije tipa „davčnega vrtiljaka“; ugotavlja, na primer, da je nemški inštitut za ekonomske študije ocenil izgube nacionalnih prejemkov za DDV za obdobje od 2003 do 2005 med 17 000 in 18 000 milijonov EUR letno; in da so na splošno države članice ocenile, da vsako leto v okviru prejemkov za DDV izgubijo približno 10 %; ter da se tretjino teh izgub lahko pripiše čezmejnimi transakcijam tipa davčnega vrtiljaka;
62. poleg tega ugotavlja, da zgornji dom Združenega kraljestva ocenjuje nacionalne izgube prihodkov za DDV za obdobje 2005-2006 med 3.500 in 4.750 milijonov britanskih funtov; torej najmanj 9,6 milijonov britanskih funtov na dan; navaja poročilo, ki pravi, da je: "Trenutni mehanizem transakcij z DDV znotraj Skupnosti (...) neznosen"⁴;

---

¹ P6_TA(2006)0277, odstavek 30

² Pismo z dne 2. aprila 2007 direktorju Evropskega urada za boj proti goljufijam.

³ UL C 306, 17.12.2007, str. 127.

⁴ Točka 52 poročila Zgornjega doma, Odbor Evropske unije, Stopping the Carousel; Missing Trader Fraud in the EU", HL Paper 101, objavljeno 25. maja 2007.

63. opozarja, da se lahko samo dejanski prihodki upoštevajo za zbiranje tradicionalnih lastnih sredstev iz DDV;
64. je zelo zaskrbljen, saj še vedno veliko držav članic nasprotuje okrepitvi sodelovanja med pristojnimi državnimi službami na eni strani in med Komisijo, vključno z OLAF-om, ter državnimi službami na drugi strani;
65. pozdravlja sporočilo Komisije Svetu o nekaterih ključnih elementih, ki vplivajo na oblikovanje strategije za boj proti goljufijam na področju DDV znotraj EU (KOM(2007)0758); skladno s tem zahteva, da pristojni organ dejavno spremlja izvrševanje;
66. obžaluje, da Svet še ni podal svojega stališča glede predloga uredbe o medsebojni upravni pomoči za zaščito finančnih interesov Skupnosti pred goljufijami in drugimi oblikami nezakonitega ravnanja, ki ga je Evropski parlament sprejel med prvo obravnavo 23. junija 2005¹; poziva predsednika, naj stopi v stik s predsedstvom Sveta in doseže napredek v zvezi s tem vprašanjem;
67. meni, da je treba za boj proti čezmejnimi goljufijam tipa davčnega vrtiljaka izboljšati sodelovanje med zadevnimi službami in Komisijo (OLAF); ter v tem smislu okrepiti sistem za izmenjavo podatkov o DDV in sodelovanje na področju analize podatkov s pomočjo Komisije (OLAF);

o

o o

68. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Sodišču, Računskemu sodišču, ter nadzornemu odboru OLAF in OLAF-u.

---

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2005)0255.

8.5.2007

MNENJE ODBORA ZA REGIONALNI RAZVOJ

za Odbor za proračunski nadzor

o zaščiti finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2005
(2006/2268(INI))

Pripravljaivec mnenja: Jan Březina

POBUDE

Odbor za regionalni razvoj poziva Odbor za proračunski nadzor, kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. obžaluje, da je imelo od 95 projektov, ki so financirani iz strukturnih skladov in revidirani v trenutnem obdobju financiranja, 60 projektov materialne napake v napovedanih izdatkih projekta, kar je povzročilo povečanje nepravilnosti v predhodnem letu; meni, da je treba revidirati večje število projektov, da bi pridobljeni sklepi omogočili oblikovanje jasnih priporočil za izboljšanje finančnega upravljanja;
2. z zadovoljstvom ugotavlja, da se je, kljub dejstvu, da se je število nepravilnosti na področju strukturne in kohezijske politike glede na leto 2004 nekoliko povečalo, finančni vpliv teh nepravilnosti občutno zmanjšal;
3. ugotavlja, da zapletenost zakonodajnega okvira deloma pripomore k nepravilnostim v državah članicah, in da je zato treba spodbujati Komisijo, da ga še naprej poenostavlja;
4. zahteva, da se oblikuje jasnejša opredelitev pojmov goljufija in nepravilnost;
5. zahteva obsežno obveščanje javnosti o primerih goljufij in nepravilnosti, ki razkriva njihove storilce;
6. razume, da so lahko postopki zaključka projekta, ki vključujejo naknadno revizijo, zelo dolgi; spodbuja Komisijo, naj pregleda in poenostavi svoje postopke, da bodo zaključki projektov za obdobje 2000–2006 opravljeni brez nepotrebnih zamud, ob tem pa bodo zagotovljeni najvišji standardi finančnega upravljanja;
7. znova poudarja, da morajo države članice zagotoviti primernost svojih mehanizmov za

finančni nadzor ter na primerni upravni ravni pripraviti izjavo o nacionalnem upravljanju, ki zadeva vsa sredstva Skupnosti v skupnem upravljanju;

8. poudarja neposredno odgovornost držav članic pri pridobivanju sredstev, katerih plačila izkazujejo nepravilnosti; ponovno izraža svojo spodbudo Komisiji, naj prekine vmesna izplačila državam članicam v primeru resnih nepravilnosti; priznava potrebo po primernem odzivu na pomanjkljivosti v nadzornih sistemih upravljanja v državah članicah ter opozarja, da goljufije in nepravilnosti škodijo delovanju Evropske unije, zlasti strukturnim projektom;
9. pozdravlja dejstvo, da je treba v okviru pobude za preglednost v Evropi podatke o upravičencih do sredstev iz strukturnega sklada objaviti, in poziva k vpeljavi obveznosti za države članice, da objavijo podatke o projektih in upravičencih do sredstev iz vseh skladov Skupnosti v skupnem upravljanju;
10. obžaluje pomanjkanje jasnega in preglednega nabora zahtev Skupnosti glede nadzornih sistemov upravljanja; meni, da je treba bistveno idejo "dopustne stopnje tveganja" podrobneje opredeliti, da se zagotovi jasne smernice za doseganje legitimnih pričakovanj držav članic, regionalnih oblasti in izvajalcev;
11. zahteva, da se, glede skladnega pristopa vrednotenja načina porabe strukturnih skladov, pri vseh prihodnjih vrednotenjih (predhodnih, vmesnih in naknadnih) programskih obdobj 2000–2006, 2007–2013 upoštevajo zaključki posebnega poročila Računskega sodišča št. 10/2006.

POSTOPEK

Naslov	Zaščita finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam - Letno poročilo 2005
Št. postopka	2006/2268(INI)
Pristojni odbor	CONT
Mnenje pripravil Datum razglasitve na zasedanju	REGI 29.11.2006
Okrepljeno sodelovanje – datum razglasitve na zasedanju	
Pripravljavec/-ka mnenja Datum imenovanja	Jan Březina 27.2.2007
Nadomeščeni/-a pripravljavec/-ka mnenja	
Obravnava v odboru	20.3.2007
Datum sprejetja	2.5.2007
Izid končnega glasovanja	+: 47 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Alfonso Andria, Stavros Arnautakis, Jean Marie Beaupuy, Rolf Berend, Wolfgang Bulfon, Antonio De Blasio, Vasile Dîncu, Gerardo Galeote, Iratxe García Pérez, Eugenijus Gentvilas, Ambroise Guellec, Gábor Harangozó, Marian Harkin, Jim Higgins, Alain Hutchinson, Mieczysław Edmund Janowski, Gisela Kallenbach, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Miloš Koterec, Constanze Angela Krehl, Mario Mantovani, Miguel Angel Martínez Martínez, Yiannakis Matsis, Miroslav Mikolášik, Lambert van Nistelrooij, Jan Olbrycht, Maria Petre, Markus Pieper, Elisabeth Schroedter, Stefan Sofianski, Grażyna Staniszevska, Oldřich Vlasák, Vladimír Železný
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Bastiaan Belder, Brigitte Douay, Den Dover, Riitta Myller, Zita Pleštinská, Christa Prets, Miloslav Ransdorf, Richard Seeber, László Surján, Károly Ferenc Szabó
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Véronique De Keyser, Henrik Lax, Samuli Pohjamo
Pripombe (na voljo samo v enem jeziku)	

8.5.2007

MNENJE ODBORA ZA KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

za Odbor za proračunski nadzor

Zaščita finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2005
(2006/2268(INI))

Pripravljaivec mnenja: Kyösti Virrankoski

POBUDE

Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja poziva Odbor za proračunski nadzor, kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. pozdravlja sprejetje nove uredbe o financiranju skupne kmetijske politike (Uredba Sveta (ES) št. 1290/2005), katere cilj je državam članicam zagotoviti poenostavljen in učinkovitejši pravni okvir za izterjavo nepravilnih plačil; poziva Komisijo, naj oceni izvajanje nove zakonodaje in mu predloži poročilo;
2. pozdravlja izpolnitev mandata projektne skupine za izterjavo, ki je po preučitvi primerov pred letom 1999 omogočila izterjavo pomembnih zneskov, ki so jih nepravilno plačali subjekti Jamstvenega sklada EKUJS;
3. obžaluje, da se je kljub zmanjšanju nepravilnosti na področju kmetijskih izdatkov za leto 2005 povečal njihov finančni vpliv; poziva države članice, naj si prizadevajo izboljšati poročevalsko disciplino, da se zmanjša število nepravilnosti in njihov finančni vpliv;
4. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ostaja raven izterjave neupravičeno plačanih zneskov nizka in se med državami članicami razlikuje; ker se možnosti izterjave sčasoma zmanjšujejo, poziva Komisijo, naj okrepi svoja prizadevanja za izboljšanje stopnje izterjave neupravičeno plačanih zneskov;
5. poudarja, da je zelo pomembno, da imajo države članice ustrezne sisteme za izterjave neupravičeno izplačanih zneskov, kar zmanjšuje potrebo Komisije po izvajanju popravilnih ukrepov; meni, da mora Komisija, če ostaja v določeni državi članici izterjava sistematično nizka, izvajati popravne ukrepe;

6. v celoti podpira Komisijo pri dosledni uporabi zakonodaje na področju začasne ustavitve plačil ter vztraja, da mora za financiranje skupne kmetijske politike veljati enak postopek, kot za že začete ukrepe¹, da se prenos sredstev ne izvede, če Komisija nima brezpogojnih zagotovil glede zanesljivosti upravljavskih in kontrolnih sistemov države članice, ki je upravičena do teh sredstev;
7. meni, da se mora sistem neposrednih plačil, ki je bil uveden v okviru reforme skupne kmetijske politike, na podlagi katere se kmetom izplačujejo zneski, izboljšati, da se tako prepreči izkrivljanja konkurence, zagotovi cenovno ugodnost in enostavnost postopkov ter največjo preglednost plačil in njihovih prejemnikov v vseh državah članicah;
8. prizadeva si za zagotavljanje učinkovitosti in preglednosti sistemov preverjanja in spremljanja plačil kmetom; zato poziva Komisijo, naj mu predloži letna poročila o rezultatih takšnih preverjanj in sistemov;
9. pozdravlja dosežen napredek v nekaterih državah članicah, kot je sprejem novih ukrepov za boljši nadzor in izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov, ter poudarja potrebo po sprejetju dodatnih določb v primeru nepravilnosti ali goljufij;
10. ugotavlja, da je Komisija sprejela drugo poročilo o pomanjkljivostih pri izvajanju sistema 'črne liste' (Uredba Sveta (ES) št. 1469/95) ter poziva k širši razpravi v institucijah o poti naprej, z znatnim povečanjem kazni za države članice, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti glede vračila neupravičeno izplačanih zneskov, kot najbolj očitnim pristopom.

---

¹ V skladu s pisnim odgovorom komisarke Hübner Odboru za proračunski nadzor je "leta 2006 Španija začasno ustavila plačila iz ESRR v pričakovanju ugotovitev revizij popravnih ukrepov. Drugi primeri so ustavitve plačil iz ESRR za vse programe v Angliji, programe za cilj 3, nekatere regionalne programe v Franciji, programe v Kalabriji in regijah na Siciliji v Italiji ter leta 2006 za program EQUAL v Španiji in Italiji".

POSTOPEK

Naslov	Zaščita finančnih interesov Skupnosti – Boj proti goljufijam – Letno poročilo 2005
Številka postopka	2006/2268(INI)]
Pristojni odbor	CONT
Mnenje pripravil Datum razglasitve na zasedanju	AGRI 29.11.2006
Okrepljeno sodelovanje – datum razglasitve na zasedanju	
Pripravljavec(-ka) mnenja Datum imenovanja	Kyösti Virrankoski 19.12.2006
Nadomeščeni(-a) pripravljavec(-ka)	
Obravnavo v odboru	21.3.2007 11.4.2007
Datum sprejetja	8.5.2007
Izid končnega glasovanja	+: 30 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Vincenzo Aita, Peter Baco, Katerina Batzeli, Thijs Berman, Niels Busk, Luis Manuel Capoulas Santos, Dumitru Gheorghe Mircea Coșea, Joseph Daul, Albert Deß, Gintaras Didžiokas, Carmen Fraga Estévez, Lutz Goepel, Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Esther Herranz García, Elisabeth Jeggle, Atilla Béla Ladislau Kelemen, Heinz Kindermann, Véronique Mathieu, Rosa Miguélez Ramos, Neil Parish, Radu Podgorean, María Isabel Salinas García, Agnes Schierhuber, Willem Schuth, Czesław Adam Siekierski, Csaba Sándor Tabajdi, Marc Tarabella, Witold Tomczak, Donato Tommaso Veraldi, Andrzej Tomasz Zapałowski
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Esther De Lange, Ilda Figueiredo, Jan Mulder, James Nicholson, Armando Veneto
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	
Pripombe (na voljo samo v enem jeziku)	

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	22.01.2008
Izid končnega glasovanja	+: 25 -: 1 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Jean-Pierre Audy, Herbert Bösch, Paul van Buitenen, Paulo Casaca, Jorgo Chatzimarkakis, Antonio De Blasio, Markus Ferber, Christofer Fjellner, Ingeborg Gräßle, Dan Jørgensen, Esther De Lange, Marusya Ivanova Lyubcheva, Hans-Peter Martin, Jan Mulder, Francesco Musotto, Bill Newton Dunn, Borut Pahor, José Javier Pomés Ruiz, Bart Staes, Alexander Stubb, Kyösti Virrankoski
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Daniel Caspary, Valdis Dombrovskis, Edit Herczog, Monica Maria Iacob-Ridzi, Cătălin-Ioan Nechifor, Pierre Pribetich, Petya Stavreva
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	

—